

สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริม
การประกอบธุรกิจประกันภัย(คปภ.)
Office of Insurance Commission

ที่ 3130/ 2.1938

๗ พฤษภาคม 2556

เรื่อง แนวทางการตรวจสอบบริษัทประกันภัย ณ ที่ทำการ

เรียน กรรมการผู้จัดการ/ผู้จัดการสาขา บริษัทประกันชีวิตทุกบริษัท

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปแนวทางการตรวจสอบบริษัทประกันภัย ณ ที่ทำการ

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (สำนักงาน คปภ.) มีภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือ การกำกับดูแลฐานะการเงินและความมั่นคงของบริษัทประกันภัย โดยได้กำหนดแนวทางการตรวจสอบที่มุ่งเน้นตามความเสี่ยงของบริษัท (Risk-focused examination) เพื่อเพิ่มศักยภาพในการระบุ ประเมิน และติดตามความเสี่ยงของบริษัทประกันภัย ตลอดจนทำให้มั่นใจได้ว่า บริษัทประกันภัยมีการบริหารความเสี่ยงอย่างเพียงพอ และมีความระมัดระวังในการดำเนินธุรกิจให้มีฐานะการเงินและการดำเนินงานที่มั่นคง และเป็นไปตามบทบัญญัติตามกฎหมาย

การกำหนดขอบเขตและแนวทางที่ใช้ในการตรวจสอบจะขึ้นอยู่กับผลการวิเคราะห์ฐานะการเงินและการดำเนินงาน รวมถึงการพิจารณาจากกิจกรรมที่เป็นความเสี่ยงสำคัญของบริษัท ซึ่งการตรวจสอบจะลงในรายละเอียดของกิจกรรมที่มีความเสี่ยงอันอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของบริษัทประกันภัย รายละเอียดดังปรากฏในสิ่งที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้ รายละเอียดการตรวจสอบการบริหารความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมสำคัญ สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.oic.or.th

กระบวนการตรวจสอบนี้ จะเกิดประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบริษัทประกันภัย ในการให้ข้อมูลและสนับสนุนเอกสารที่จำเป็นในการตรวจสอบ และผลการตรวจสอบนี้ นอกจากสามารถใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการกำกับแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อบริษัทประกันภัยในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในให้มีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินธุรกิจและเติบโตได้อย่างมั่นคงแข็งแรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสรศักดิ์ ทันทสุวรรณ)

รองเลขาธิการ ปฏิบัติหน้าที่แทน

เลขาธิการ

ฝ่ายพัฒนาระบบประเมินความเสี่ยง

โทร. 0-2515-3999 ต่อ 6708

โทรสาร 0-2515-5221

สรุปแนวทางการตรวจสอบบริษัทประกันภัย ณ ที่ทำการ

ธุรกิจประกันภัยในปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดประกันภัย ทั้งด้านการให้ความคุ้มครองประกันภัยและผลประโยชน์ตามกรมธรรม์ คุณภาพการให้บริการ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ อันทำให้การดำเนินธุรกิจมีความซับซ้อน และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บริษัทประกันภัยจึงต้องพัฒนาการกำกับดูแลกิจการให้มีธรรมาภิบาล มีการบริหารความเสี่ยงที่ดี และมีฐานะการเงินที่มั่นคงเพียงพอ เพื่อรองรับความเสี่ยงจากการประกอบธุรกิจและมีความสามารถในการชำระภาระผูกพันตามสัญญาประกันภัยอย่างครบถ้วน

สำนักงาน คปภ. จึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับการกำกับดูแลเสถียรภาพของระบบประกันภัย และได้บรรจุไว้ในมาตรการที่ 2 ของแผนพัฒนาการประกันภัยฉบับที่ 2 พ.ศ.2553 รวมถึงได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์และตรวจสอบบริษัทประกันภัย ที่มุ่งเน้นตามความเสี่ยงของบริษัท (Risk focused examination) ซึ่งเพิ่มศักยภาพในการระบุ ประเมิน และติดตามความเสี่ยงของบริษัทประกันภัย เพื่อให้มั่นใจได้ว่า บริษัทประกันภัยมีการบริหารงานที่เหมาะสมกับลักษณะและความซับซ้อนของธุรกิจ มีการบริหารความเสี่ยงอย่างเพียงพอ และมีความระมัดระวังในการดำเนินธุรกิจให้มีฐานะการเงินและการดำเนินงานที่มั่นคงเหมาะสมกับศักยภาพในการรองรับความเสี่ยงของบริษัท โดยแนวทางการตรวจสอบตามความเสี่ยงนี้จะอำนวยความสะดวกแก่การระบุประเด็นปัญหาและความเสี่ยง รวมถึงการกำหนดมาตรการกำกับบริษัทประกันภัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการตรวจสอบ ณ ที่ทำการ แบ่งเป็น 2 แนวทางด้วยกัน

1. การตรวจสอบแบบจำกัดขอบเขต เป็นการตรวจสอบตามประเด็นที่พบจากข้อมูลรายงานทางการเงิน อัตราส่วนทางการเงินในระบบสัญญาณเดือนภัยล่วงหน้า เรื่องร้องเรียน และข่าวสารอื่นๆ การตรวจสอบจะมุ่งเน้นด้านการบันทึกบัญชี ระบบควบคุมภายในที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งขอบเขตการตรวจสอบจะจำกัดเฉพาะประเด็นที่สนใจเท่านั้น แต่จะลงในรายละเอียดเชิงลึก
2. การตรวจสอบตามความเสี่ยง (Risk focused examination) เป็นการตรวจสอบโดยพิจารณาตามความเสี่ยงของบริษัทเป็นสำคัญ และกำหนดขอบเขตการตรวจสอบตามกิจกรรมสำคัญของบริษัท การตรวจสอบจะมุ่งเน้นด้าน การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate governance) การบริหารความเสี่ยง ระบบควบคุมภายในของกิจกรรมสำคัญ ฐานะการเงิน และการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งขอบเขตการตรวจสอบจะเป็นเชิงกว้าง และจะเฉพาะเจาะลึกในบางกิจกรรมที่อาจมีระดับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญต่อฐานะการเงินและการดำเนินงานของบริษัท

ขอบเขตการตรวจสอบ ปัจจัยความเสี่ยงและระบบควบคุมภายในที่ให้ความสำคัญของการตรวจสอบในแต่ละประเภท มีดังนี้

1. การตรวจสอบแบบจำกัดขอบเขต

การตรวจสอบแบบจำกัดขอบเขต มีขอบเขตการตรวจสอบแตกต่างกันไปตามประเด็นที่สนใจ ขึ้นอยู่กับข้อมูลรายงานทางการเงิน อัตราส่วนทางการเงินในระบบสัญญาณเดือนกึ่งล่วงหน้า เรื่องร้องเรียน และข่าวสารอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนและปัจจัยหลักที่ให้ความสำคัญ มีดังนี้

1. แผนธุรกิจของบริษัท และโครงสร้างองค์กร
2. ระบบควบคุมภายในที่สำคัญ ได้แก่
 - 1) นโยบายและระบบงาน (Workflow) เช่น สำหรับกิจกรรมการรับประกันภัย จะครอบคลุมนโยบายการรับประกันภัย และระบบงานการพิจารณารับประกันภัย ตั้งแต่การได้รับความเห็นชอบแบบกรมธรรม์ การจำหน่ายกรมธรรม์ การอนุมัติการรับประกันภัย การทำธุรกรรมระหว่างบริษัทและตัวแทนนายหน้ารับอนุญาต การออกกรมธรรม์ประกันภัย ค่าใช้จ่าย การจัดเก็บเบี้ยประกันภัย การบันทึกสมุดทะเบียนและการบันทึกบัญชี การประกันภัยต่อ การคำนวณสำรองเบี้ยประกันภัย เป็นต้น
 - 2) ระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การไหลของข้อมูล และการเชื่อมโยงกันระหว่างฐานข้อมูล และระบบบัญชีการเงิน
 - 3) เอกสารประกอบการอนุมัติธุรกรรม และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การตรวจสอบค่าใช้จ่าย จะพิจารณาเอกสารการอนุมัติการจ่ายและเอกสารประกอบ เป็นต้น
 - 4) การบันทึกบัญชี และสมุดทะเบียน รวมถึงเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี
 - 5) การรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารรับทราบ
3. การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น การได้รับความเห็นชอบแบบกรมธรรม์ประกันภัย การบันทึกสมุดทะเบียน การคำนวณและจัดสรรสำรองประกันภัย เป็นต้น

2. การตรวจสอบตามความเสี่ยง (Risk focused examination)

การตรวจสอบตามความเสี่ยง กระบวนการและปัจจัยหลักที่ให้ความสำคัญ มีดังนี้

1. ทำความเข้าใจธุรกิจและการบริหารงานของบริษัท
 - 1.1 การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance)
 - แผนธุรกิจ และนโยบายการบริหารความเสี่ยง
 - โครงสร้างองค์กร โครงสร้างผู้ถือหุ้น และคณะกรรมการบริษัท
 - การบริหารกลยุทธ์
 - 1.2 ลักษณะความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจ
 - พอร์ตโฟลิโอการรับประกันภัย

- ช่องทางการจำหน่าย
- ความสามารถในการแข่งขันในตลาด
- ความสามารถในการทำกำไร และเงินกองทุน
- กลุ่มลูกค้า เป็นต้น

1.3 การกำหนดกิจกรรมสำคัญ (Significant activity) ซึ่งจะคัดเลือกจากกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อเกินกว่า 5% ของเงินกองทุนของบริษัท ตัวอย่างของกิจกรรมสำคัญ เช่น

- กิจกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์และกำหนดอัตราเบี้ยประกันภัย
- กิจกรรมการพิจารณารับประกันภัย
- กิจกรรมการจัดเก็บเบี้ยประกันภัย
- กิจกรรมการจัดสรรสำรองประกันภัย
- กิจกรรมการจัดการค่าสินไหมทดแทน
- กิจกรรมการประกันภัยต่อ
- กิจกรรมการลงทุนประกอบธุรกิจอื่น
- กิจกรรมการบริหารสินทรัพย์และหนี้สิน
- กิจกรรมอื่นๆ ที่สำคัญ

1.4 การตรวจสอบแต่ละกิจกรรมสำคัญ (Significant activity) กระบวนการตรวจสอบและเอกสารที่ใช้ประกอบการตรวจสอบจะขึ้นอยู่กับปัจจัยเสี่ยงของแต่ละกิจกรรม สรุปขั้นตอนการตรวจสอบ ดังนี้

- โครงสร้างการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมการปฏิบัติงาน บทบาทของคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารในการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยง กำหนดนโยบาย และการควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย/กลยุทธ์ที่กำหนด
- นโยบายในการดำเนินการของกิจกรรม ซึ่งได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริษัท หรือคณะกรรมการย่อย
- ตรวจสอบเพื่อประเมินประสิทธิภาพและความเพียงพอของระบบควบคุมภายใน โดยเฉพาะระบบควบคุมปัจจัยเสี่ยงหลักของบริษัท ทั้งในเชิงปฏิบัติงาน (Operation) และเชิงการควบคุมและติดตามความเสี่ยง อันรวมถึงการกำหนดระบบงาน (Workflow) เกณฑ์การควบคุมภายใน ชัดจำกัดความเสี่ยง (ถ้ามี) คู่มือปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานเป็นไปตามนโยบาย/กลยุทธ์ และคู่มือปฏิบัติงาน รวมถึงระบบการควบคุมกรณีจัดจ้างบุคคลภายนอก (outsourse) โดยการเกณฑ์การประเมินความเพียงพอของการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในจะแตกต่างกันไปตามปัจจัยเสี่ยงในแต่ละกิจกรรม นอกจากนี้ การประเมินความเพียงพอและประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายใน ยังครอบคลุมถึงระบบข้อมูล

ที่เกี่ยวข้อง การไหลของข้อมูล และการเชื่อมโยงกันระหว่างฐานข้อมูลและระบบ บัญชีการเงิน เอกสารประกอบการอนุมัติธุรกรรม การบันทึกบัญชี และสมุด ทะเบียน รวมถึงเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี

- การรายงานฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและความเสี่ยง ซึ่งรายงานต่อ ผู้บริหาร คณะกรรมการย่อย และคณะกรรมการบริษัท
- การกำหนดมาตรการในการจัดการแก้ไขในกรณีที่การปฏิบัติงานและ/หรือผลการ ดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่กำหนด
- การจัดหาและพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ
- ระบบควบคุมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย

1.5 การตรวจสอบฐานะการเงินและความเหมาะสมของรายงานทางการเงิน

1.6 การตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย

ทั้งนี้ การตรวจสอบทั้ง 2 ประเภทข้างต้น ผู้ตรวจสอบจะใช้ข้อมูลจากรายงานต่างๆ ที่บริษัท ส่งให้สำนักงาน คปภ. แผนธุรกิจของบริษัท ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการควบคุมความเสี่ยง (เฉพาะ การตรวจสอบตามความเสี่ยง ซึ่งสำนักงาน คปภ. จะส่งแบบสอบถามให้บริษัทประกันภัยล่วงหน้า) การ สัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน รายงานการประชุมคณะกรรมการบริษัท รายงานการประชุม คณะกรรมการย่อยต่างๆ เอกสารแสดงนโยบายของบริษัท คู่มือปฏิบัติงาน สมุดทะเบียนการรับประกันภัย เอกสารต่างๆ ใน การปฏิบัติงาน (จากการสุ่มตัวอย่าง และการ walkthrough ระบบงาน) และเอกสารอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้อง

กระบวนการตรวจสอบนี้ จะเกิดประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบริษัท ประกันภัย ในการให้ข้อมูลและสนับสนุนเอกสารที่จำเป็นในการตรวจสอบ เพื่อประเมินการกำกับดูแลกิจการ การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน ฐานะการเงิน และการปฏิบัติตามกฎหมายของบริษัท และผลการ ตรวจสอบนี้ นอกจากใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการกำกับแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อบริษัทประกันภัยใน การพัฒนาการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในให้มีความเข้มแข็ง สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมั่นคง แข็งแรง